

Colecția NICOARĂ MIHALI

Pelerinaj de Sf. Maria Mare la Mănăstirea Bixadului

Țara Oașului a ținut mai mult la preoți decât la medici. Pentru oșeni, mersul la mănăstire are o mare semnificație terapeutică, atât pentru suflet, cât și pentru timp. Mănăstire ortodoxă la început, apoi basilitană (greco-catolică) după 1770 când va fi sacrificat și un călugăr, mănăstirea Bixad devine un centru spiritual și cultural deosebit de căutat. Multă vreme s-a considerat că asupra mănăstirii s-a abătut un blestem, deoarece călugării ar fi citit rugăciunea Sfântului Vasile pe oameni și adesea aceștia erau nevinovați. Unii încearcă să explice prin acest mod vendetismul atât de des întâlnit în Oaș în trecut, dar chiar și astăzi în unele localități.

În perioada interbelică un egumen își pune capăt zilelor în interiorul mănăstirii. Dincolo de aceste întâmplări bizare, care ar putea desacraliza locul, lăcașul acesta rămâne un loc râvnit și căutat de foarte mulți credincioși.

Ziua de Sfânta Maria, 15 august, rămâne pentru Țara Oașului cea mai mare sărbătoare spirituală. Se adună în aceste zile, adică și primele trei zile premergătoare sărbătorii, peste 150.000 de credincioși, veniți din Maramureș, Sălaj, Satu Mare, Bihor, dar și din străinătate. Un sobor de preoți și călugări se roagă în toate aceste nopți, dar mai ales în ajunul sărbătorii, culminând cu slujba din ziua de 15 august.

Imagini cu oameni îngenuncheați, întinși pe pături, ologi, schilozi, sănătoși, îmi trec prin fața ochilor. O noapte trăită în curtea mănăstirii este foarte greu de uitat. Este o noapte a frământărilor sufletești, dar și a liniștii și a păcii.

Pelerinii bat drumurile Oașului pe jos, poposesc la câte o biserică ieșită în cale să se odihnească puțin, apoi Mecca lor le iese din nou în cale și pornesc mai departe. Mănăstirea Bixad este așezată pe o culme de deal, de acolo se văd toate satele Oașului, de aici mergeau, în perioada interbelică, toate calendarele creștine și alte cărți religioase scoase de sub teascu tipografiei. Oamenii vin în costume populare, vin pe jos, cu carele și, mai nou, cu mașinile. Își aduc cu ei copiii. Dincolo de porțile mănăstirii e bâlciul, tarabele comerciale, cordoanele de polițiști, forfota, călcatul pe picioare, atmosfera de dinainte de căderea Babilonului.

Sărbătoarea Sfintei Marii miroase a dubravnic și a busuioc, a haine curate scoase din lada de zestre și purtate cu cinste pe drumul Mănăstirii. Cine a fost la Bixad a putut să fie martor la o sărbătoare a sufletului ridicat de heruvimi la ceruri. A gustat din roșul strident al portului oșenesc, din bunătatea lor sufletească. Din prietenia și demnitatea lor, din mândria dusă adesea până la expremis în cazuri foarte rare când cuvântul devine sudalmă iar glasul tunet. Sărbătoarea Sfintei Marii este o sărbătoare a focului, o sărbătoare a verii și a împlinirii spirituale. Oamenii uită de problemele lor și se lasă purtați de rugăciune, intră în lumea sacrală. Îmi amintesc de două femei din Sălaj, la peste 50 de ani, era în 16 august, se întorceau pe jos de la Bixad, aveau parcursi vreo 40 de kilometri, era seară, ploua, bătea vântul și ele mergeau înainte cântând:

Nu lăsa, Măicuță,
Să perim pe cale
Că noi suntem fiii
Lacrărilor Tale.

Atunci am înțeles cu adevărat ce înseamnă profunzimea unei sărbători.

A trecut ca gânsca prin apă.

Colecția AUGUSTIN MICU, Cicărlău, 2002

D. Iuga: „Profeți” din Săliștea de Sus, 1999

Și când ai văzut că-s fată
Tăte te-o durut odată.
Din pticior m-ai legănat,
Cu mâna țată mi-ai dat,
Din gură m-ai blăstămat:
De-oi muri, să mor în foc,
De-oi trăi să n-am năroc,
De-oi muri, să mor în pară,
De-oi trăi să n-am ticneală.
Dumnezeu te-o ascultat,
Tăte pe rând m-o mâncat -
Numa-n temniță n-am stat.

Colecția MARIA BORA, Vișeu de Jos
De la Ileana Cozma, 59 ani, 2002.

1142

Bate, doamne,-acela om
Care-și tra' vara din somn,
Iarna-și bate nevasta
De ce n-are ce mânca
Și se sfăde cu săcurea
De ce nu-i taie pădurea,
Se sfăde cu tăietoru
De ce nu-i arde cuptoru.
Măritată-i tare bine
Da' nu sie după cine,
Măritată-i bine tare
Da' nu sie după care.

Colecția ANUȚA GRAD,
Vișeu de Sus, 63 ani, 1976

1143

Așteptându-mi dragostea
Mi se scurtă viața,
Așteptându-mi binele
Mi se scurtă zilele.

Colecția ANUȚA GRAD,
Vișeu de Sus, 63 ani, 1976

1144

Hai, dorule, că Ț-oi spune
Câte m-o mâncat în lume,
Mai mult rele decât bune.
Câte rele m-or mâncat
N-am soție-aici în sat,
Nici femeie, nici bărbat.
Este una pe Vișeu -
Tăt nu tra' câte trag eu.
Așteptând să-mi sie bine
Mai mult dor și jele-mi vine,
Așteptând să-mi sie drag
Mai mult dor și jele-mi trag.

Colecția ANUȚA GRAD,
Vișeu de Sus, 63 ani, 1976

1145

Zine doru și mă-ntreabă
Pân fereasta de uiagă
Unde mi-i lumea ce dragă?
Măi dorule, nu sii mut: